

ISSN
2547-989X

Sinop Üniversitesi
Sosyal Bilimler Dergisi

Araştırma Makalesi

Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 8 (2), 761-778

Geliş Tarihi:30.03.2024 Kabul Tarihi: 15.11.2024

Yayın: 2024 Yayın Tarihi:30.11.2024

<https://doi.org/10.30561/sinopUSD.1461714>

<https://dergipark.org.tr/sinopUSD>

EBEVEYNLERİN GÖÇ VE GÖÇMENLER HAKKINDAKİ TUTUMLARI: ZONGULDAK ÖRNEĞİ

Sibel AYDIN*

Öz

Türkiye'ye son yıllarda yaşanan kitlesel göçün yoğunluğu, popülasyonu ve kalıcı olmasının bir takım etkileri olmuştur. Birçok alanda etkileri olan göç olgusunun hem ev sahibi toplumun hem de göç eden kesimdeki yansımalarının araştırılması önemlidir. Göçmenler göç ettikleri toplumda her zaman kabul görmeyebilir. Bu bağlamda ele alınan çalışmada çocuğunun sınıfında göçmen bulunan ebeveynlerin göç ve göçmenler hakkındaki tutumu araştırılmıştır. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı çalışmada katılımcılara amaçlı örneklem yoluyla ulaşılmıştır. 20 ebeveyn ile yarı yapılandırılmış görüşme formu etrafında görüşülmüştür. Elde edilen verilerin analiz süreci için MAXQDA 2023 nitel veri analiz programı kullanılmıştır. Sahada ötekinin karşılığı göçmen, göçmenin karşılığı da Suriyelidir. Alan yazın incelendiğinde ötekileşmeye ilişkin bazı farklı perspektifler görülmektedir. Elde edilen bulgular bu minvalde tartışılmıştır. Çalışmada birlikte yaşamayı öğrenmenin, çatışmaları önlemeye yardımcı olacağından hareketle; çok kültürlülük eğitiminin ve/veya farklılıklara saygı eğitiminin verilmesi önerilmektedir. İlgili eğitimin, her mahallede bulunan toplum sağlığı merkezlerine sosyolog ya da sosyal hizmet uzmanı kadrosunun tahsis edilmesi yoluyla verilmesi toplumsal barışın inşasına olumlu katkıda bulunabileceği öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ebeveynlerin göçmen tutumları, Göç, Göçmen.

Parents' Attitudes Toward Immigrants: The Case of Zonguldak

Abstract

The indent, population and permanence of mass migration to Turkey in recent years have had a number of effects. Migration is not only a geographical displacement but also has effects in many areas. It is important to investigate the reflections of the phenomenon of migration, which affects both the host society and the migrant community. Migrants may not always be accepted in the society they migrate to. In this context, this study investigated the attitudes of parents who have immigrants in their children's class about immigration and immigrants. In the study, in which the qualitative research method was used, participants were reached through purposive sampling. 20 parents were interviewed using a semi-structured interview

* Dr., Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Hastanesi Başhekimlik, sibel_demir_akdeniz@hotmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-2852-0844>

form. MAXQDA 2023 qualitative data analysis program was used for the analysis process of the data obtained. In the field, the equivalent of the other is immigrant and the equivalent of immigrant is Syrian. A review of the literature reveals some different perspectives on the marginalization. The findings are discussed in this context. Based on the fact that learning to live together will help prevent conflicts, it is recommended that multiculturalism education or education on respect for differences be provided to all age groups. In addition, allocating social service specialist staff to community health centers in each neighborhood on respect for differences to all segments of society can contribute positively to construction of social peace.

Keywords: Parents' attitudes towards immigration, Immigration, Immigrant.

1. Giriş

2011 yılında Suriye’de yaşanan olaylar neticesinde pek çok ülkeye sığınma talebinde bulunan Suriyeliler, on yılı aşkın bir süredir Türkiye’de de barınmaya devam etmektedirler. Gerçekleşen kitlesel göçün önemli nedenlerinden biri, iki ülke arasındaki sınır komşuluğu olduğu gibi diğer yandan uygulanan “açık kapı” politikasının etkisidir. Yaşanan yoğun göç sürecinin ardından Göç İdaresi Genel Müdürlüğü’nün paylaştığı verilere göre 30 Nisan 2020 tarihi itibarıyla Türkiye’de 3.580.263 geçici koruma kapsamında Suriyeli yaşamaktadır (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2022). Türkiye’de kitlesel göçe yönelik kalıcı politikalar oluşturmaktan ziyade geçici hizmetler verilmesiyle başlayan göç süreci; eğitim, sosyal entegrasyon ve kabul ediş süreçlerini geciktirmiştir. Kitlesel göçle gelenlerin misafir olarak lanse edilmesi sebebiyle göçmenlere entegrasyon süreci için herhangi bir çalışma yapılmadan milyonlarca yabancı ile birlikte yaşamak durumunda kalınmıştır.

Hemen her dönemde insanlar arasında din, değer yargısı, yaş, cinsiyet, meslek, fiziksel görünüm, eğitim düzeyi ve aile durumu gibi etmenler ayrımlara sebep olmuştur. Farklılıkların zenginlik olarak görülmediği durumlarda ötekileştirme gündeme gelmekte ve beraberinde birçok sorunu getirmektedir. Uyum sürecinin işletilmemesi durumunda ekonomik maliyeti, bir takım siyasi kaygıları azaltırken diğer yanda toplumsal sorunların çıkardığı zararın boyutu, maddi olarak karşılığı tespit edilemeyecek düzeydedir.

Etnik köken farklılıklarının olduğu toplumlarda farklı kültürel gruplara saygı duymak, sosyal uyum ve duygusal refahlarını olumlu yönde etkileyebilir. Farklılıklara saygı değerinin bireylere kazandırılması, son derece önem arz etmektedir; özellikle ülkemizde farklı kültürel özelliklere sahip bireylerin bir arada yaşadığı düşünüldüğünde bu değerın önemi daha da belirginleşmektedir. Anadolu topraklarında farklı etnik kimliğe, inanca, dile, sosyoekonomik düzeye vb. sahip bireyler yüzyıllardır birlikte yaşamaktadırlar. Bu bakımdan Türkiye'nin sahip olduğu önemli değerlerden birisi de farklılıklara saygı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Doktora tezinden türetilen çalışmada; yaşanan son kitlesel göçler neticesinde ebeveynlerin, göç ve göçmenler hakkındaki tutumu merak edilmiştir. Bu kapsamda Zonguldak ilinde çocuğunun sınıfında sığınmacı olan ebeveyn grubunun genişliği sebebiyle gerekse zaman ve imkân açısından çalışma yapılamayacağı için daha küçük benzeşik belirli bir alt grupla çalışma yapılmıştır. Bu bağlamda Mayıs-Temmuz 2023 tarihleri Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Medeniyet Araştırmaları ve Değerler Eğitimi Araştırma Merkez Müdürlüğündeki etkinliklere gönüllü katılan, 6. sınıfa giden çocuğunun sığınmacı, göçmen sınıf arkadaşı olan gönüllü 20 veli ile çalışma sürdürülmüştür.

2. Yöntem

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın veri analizinde tema analizinden faydalanılmıştır. Doktora tezi kapsamında elde edilen veriler, araştırma sorularının ortaya koymuş olduğu temalara göre düzenlenmiş ve ulaşılan verilere amaca uygun olarak doğrudan alıntılarla yer verilmiştir. Burada hedef, araştırma bulgularını raporlaştırarak konunun ilgisine sunmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s. 239). Saha çalışmalarında grubun tamamının ölçülemediği durumlarda çalışma grubu belirlenmelidir (Patton, 2001). Çalışmanın katılımcılarına örnekleme alt türlerinden biri olan amaçlı örnekleme yoluyla ulaşılmıştır. Araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu veri toplama aracı olarak yer almıştır. Görüşme formundaki sorular yönlendirici olmayan, keşfetmeye yönelik yapıya sahiptir. Görüşme formunda temel bilgiler alındıktan

sonra 9'u açık uçlu soru olmak üzere toplamda 15 soru hazırlanmıştır. Sorular içerisinde velilerin “göç”, “göçmenler” hakkındaki fikirleri soruldu. Açık uçlu sorularla velilerin vereceği cevaplardan araştırma konusuna dair daha detaylı ve kapsamlı bilgiler alınabilmesi hedeflenmiştir (Büyüköztürk vd., 2008, s. 116).

Nitel araştırmalarda her ne kadar örneklem sayısı az olsa da veriler onlarca dakika süren görüşmelerden, notlardan elde edilmektedir. Katılımcılara görüşme öncesi araştırmanın kapsamı hakkında gerekli bilgilendirme yapılarak çalışmaya katılmayı onaylamaları durumunda Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu imzalatılarak görüşmeye başlandı. Görüşmeler ortalama 40 dakika sürdü. Görüşmeciden izin alındığı durumlarda ses kaydı ve/veya not alındı. Elde edilen ses kayıtları, araştırmacı tarafından transkript edilerek Word programına aktarıldı. Boğdan'ın belirttiği gibi tüm bu durumlarda görüşme, esasında katılımcıların kendi sözcüklerinden açıklayıcı bilgiler toplamak için kullanılmaktadır; böylece araştırmacı, katılımcıların karşılaştıkları olguları nasıl yorumladıkları konusunda iç görü geliştirebilmektedir (2006, s. 103 Akt., Karakaya, 2020, s. 35). Görüşmeler iç görünün gelişmesine oldukça olumlu katkı sundu.

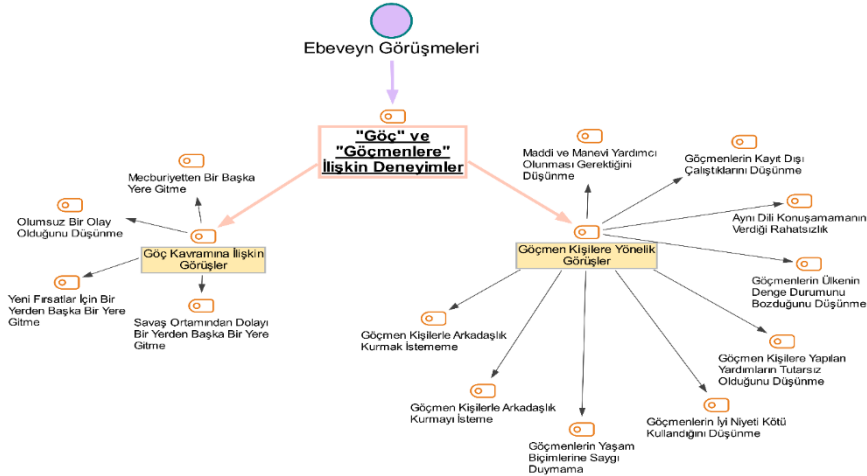
Verilerin analiz süreci için MAXQDA 2023 nitel veri analiz programı kullanıldı. MAXQDA programı verilere bütüncül bakış sağlamaya yardımcı olduğu gibi zamanı verimli kullanmayı da sağlamaktadır (Jackson vd., 2003, s. 2-3). Araştırmacı MAXQDA programına görüşmelerden elde edilen yazılı dokümanlar aktarır ve kodlama işlemini program üzerinden yapar. Kodlama işleminden sonra veriler temalara ve alt temalara ayrıldıktan sonra araştırmacı tarafından yorumlanır, nitekim bu çalışmada da böyle yapılmıştır. Toplamda 20 ebeveynin dâhil olduğu çalışmada, katılımcıların gizliliğini korumak adına ebeveyn görüşmeleri E1-E20 şeklinde kodlanmıştır. Her bir görüşme kaydından elde eden yazılı dokümanlar ile görüşmeler esnasında tutulan notlara anlamsal açıdan hâkimiyet sağlandıktan sonra MAXQDA programı aracılığıyla analiz yapıldı.

2.1. Etik Kurul Onay Bilgileri

Çalışma araştırma ve yayın etiğine uygun şekilde yürütülmüştür. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitü Müdürlüğüne araştırma etiğine uygunluk açısından başvurulmuş ve Hacettepe Üniversitesi Senatosu Etik Komisyonununun 25 Nisan 2023 tarihinde gerçekleştirdiği toplantıda 2782368 sayılı karar ile çalışma etik komisyon izni almıştır.

3. Bulgular

Yapılan görüşmelerden elde edilen bulgular bu başlık altında sunulmuştur. Katılımcıların gizliliğini korumak amacıyla ebeveynler E1-E20 şeklinde numaralandırılmıştır. "Göç" ve "Göçmenler"e ilişkin deneyimler teması göç kavramına ilişkin görüşler ve göçmen kişilere yönelik görüşler olmak üzere 2 kategori altında incelenmiştir. Şekil 1'de ilgili tema, kategoriler ve kodlar sunulmuştur.

Şekil 1. "Göç" ve "Göçmenlere" İlişkin Deneyimler Teması Tek Vaka Modeli-Kod Hiyerarşisi Modeli

3.1. Göç Kavramına İlişkin Görüşler

Göç kavramına ilişkin görüşler kategorisi altında 4 kod oluşturulmuştur. Bunlar; olumsuz bir olay olduğunu düşünme, mecburiyetten bir başka yere gitme, yeni fırsatlar için bir yerden başka bir yere gitme, savaş ortamından dolayı bir yerden başka bir yere gitmedir.

Göç kavramına ilişkin görüşler kategorisinde katılımcılar, mecburiyetten bir başka yere gitme ile ilgili yoğun olarak görüş bildirmişlerdir. Katılımcılar, göç kavramını farklı zorunluluklardan dolayı bulunulan yerden ayrılma durumu olarak belirtmiştir. Konuyla ilgili E9, E12, E13 kodlu katılımcılar şunlardan bahsetmiştir:

“Çaresizlikten kaçma çabası.” (E9)

“Kendi özünden kopmak.” (E12)

“Vatan topraklarından uzaklara gitmek.” (E13)

Göç kavramına ilişkin görüşler kategorisinde katılımcıların görüş bildirdikleri bir diğer kod olumsuz bir olay olduğunu düşünme olmuştur. Katılımcılar, göç kavramının olumsuz bir olay olduğunu belirtmişlerdir. Konuyla ilgili E3, E4, E6 kodlu katılımcılar şunlardan bahsetmiştir:

“Hüzün.” (E3)

“Perişanlık.” (E4)

“Korku, endişe, gelecek korkusu.” (E6)

Göç kavramına ilişkin görüşler kategorisinde katılımcıların görüş bildirdikleri bir diğer kod, yeni fırsatlar için bir yerden başka bir yere gitme olmuştur. Katılımcılar, kişilerin yeni fırsatlar için buldukları yerden ayrıldıklarını belirtmişlerdir. Konuyla ilgili E5 kodlu katılımcı şunlardan bahsetmiştir:

“Hiç memnun değilim. Çalışma saatlerim ve iş yüküm çok fazla, neredeyse her gün 12 saat çalışıyorum. Haftada sadece bir gün tatil edebiliyorum. Ve bu, benim iş dışındaki hayatımı çok kısıtlıyor. Daha iyi şartlar için göç edilir.” (E5)

Göç kavramına ilişkin görüşler kategorisinde katılımcıların görüş bildirdikleri bir diğer kod, savaş ortamından dolayı bir yerden başka bir yere gitme olmuştur. Katılımcılar, kişilerin savaş ortamından dolayı buldukları yerden ayrıldıklarını belirtmişlerdir. Konuyla ilgili E1, E2 kodlu katılımcılar şunlardan bahsetmiştir:

“Savaş, terör.” (E1)

“Savaş.” (E2)

3.2. Göçmen Kişilere Yönelik Görüşler

Göçmen kişilere yönelik görüşler kategorisi altında 9 kod oluşturulmuştur. Bunlar; göçmen kişilerle arkadaşlık kurmak istememe, göçmen kişilerle arkadaşlık kurmak isteme, göçmenlerin yaşam biçimlerine saygı duymama, göçmenlerin iyi niyeti kötüye kullandığını düşünme, göçmen kişilere yapılan yardımların tutarsız olduğunu düşünme, göçmenlerin ülkenin denge durumunu bozduğunu düşünme, aynı dili konuşamamanın verdiği rahatsızlık, göçmenlerin kayıt dışı çalıştıklarını düşünme, maddi ve manevi yardımcı olunması gerektiğini düşünmedir.

Göçmen kişilere yönelik görüşler kategorisinde katılımcılar, göçmenlerin yaşam biçimlerine saygı duymama kodu ile ilgili yoğun görüş bildirmiştir. Katılımcılar, göçmen kişilerin yaşam tarzlarının kültürümüze uygun olmadığını belirtmiştir. Konuyla ilgili E2, E3, E17 kodlu katılımcılar şunlardan bahsetmiştir:

"Göçmenleri yakından da tanıdığım için rahatsız oluyorum. Bizi olumsuz yönde değiştiriyorlar. Sürü gibi yaşıyorlar. Bir sülale bir evin içinde yaşıyor, çok kaba görgüsüz hal ve hareketleri var. Yapıları çok farklı, her ne kadar Müslüman olsalar da her türlü kaçak göçek yollara başvururlar. Örneğin elektriği, suyu kaçak kullanıyorlardı. Müslümanız deseler de bizim gibi değiller. Ülkenin kaynaklarını sömürüyorlar, vergi vermiyorlar, akılları fikirleri hep göç etmekte ve bizi kullanıyor olmaları beni rahatsız ediyor." (E2)

"Bir defa hoşlanmam, ikincisi kızarım, üçüncüsü de rahatsız olurum. Burada ne işleri var bunların. Aynı markette alışveriş yaparken rahatsız olurum çünkü geçen gün markette 3-5 tane çocuk bağırarak, kendi dillerinde konuşarak koşuyorlardı marketin içerisinde; kendi dilimde bir şey söylese anlayacağım ama ne dediğini anlamıyorum. Belki bize lakap takıyorlar, belki bize küfür ediyorlar." (E3)

"Ülkemizde bulunan tüm yabancı uyruklu vatandaşların gönderilmesi." (E17)

Göçmen kişilere yönelik görüşler kategorisinde katılımcılar, göçmen kişilerle arkadaşlık kurmak istememe ile ilgili de görüş bildirmişlerdir. Katılımcılar, göçmen kişilerle arkadaşlık kurmak istemediklerini belirtmiştir. Konuyla ilgili E4 kodlu katılımcı şunlardan bahsetmiştir:

“Haberlere bakarsak her çeşit haberi duyuyoruz; esnaflık yapan, sahtekâr olan, saldıranlar her türlü... Her türlü adam geliyor, ipten kazıktan kurtulan gelmiş. İdam edilecek, asılacak, kesilecek adam kaçmış kurtulmuş yani bela tipler... Bize gelenleri de böyle görüyorum. Hepsi tehlikeli tipler. Ne kadarı normal, ne kadarı masum, ne kadar casus bilemeyiz yani. Sürünün olduğu yerde her türlü kaos vardır.” (E4)

Göçmen kişilere yönelik görüşler kategorisinde katılımcıların görüş bildirdikleri bir diğer kod, göçmen kişilerle arkadaşlık kurmayı isteme olmuştur. Katılımcılar, göçmenlerle arkadaşlık kurabileceklerini belirtmiştir. Konuyla ilgili E15 kodlu katılımcı şunlardan bahsetmiştir:

“Bence çocuklar birbirlerine uyum sağlar. Oğlum biraz tepkili davranır ama sonra normal arkadaşlık kurar. Ben de desteklerim arkadaş olmalarını.” (E15)

Göçmen kişilere yönelik görüşler kategorisinde katılımcıların görüş bildirdikleri bir diğer kod, göçmenlerin iyi niyeti kötü kullandığını düşünme olmuştur. Katılımcılar, göçmenlerin kendilerine sağlanan imkânları kötüye kullandıklarını belirtmiştir. Konuyla ilgili E1, E2 kodlu katılımcılar şunlardan bahsetmiştir:

“Yok saymalıyız, insani olarak belli değerleri vermeliyiz ama amaçlarını aştıklarını düşünüyorum. Savaş anında geldiler ama savaş bitince de kaldılar. Kadınlar, yaşlılar ve çocuklara bir tampon bölgede bakılabilirdi ama gençlerin savaştan kaçıp ülkemizde gezmelerine karşıyım. Vatan için insan savaşmalı, onlar gibi gelip burada tatil yapmamalı.” (E1)

“Bursa'da devletin Suriyelilere verdiği çocuk mamasını biri topluyormuş ve at çiftliğine satmış. Ben çocuğuma bir haftalık çalışmamın karşılığını

aldığım bir mamayı zor bela alıyorum. Çocuğuma zar zor yediriyorum. Suriyeli ise bedava aldığını satıyor. Bir de üstüne para kazanıyor. Buradaki denetimsizliktir ve bu mama fiyatlarını yükseltiyor, çocuğumun beslenmesini etkiliyor, benim cebimden çıkan parayı arttırıyor, bunların da hepsi bende tepkiye neden oluyor.” (E2)

Göçmen kişilere yönelik görüşler kategorisinde katılımcıların görüş bildirdikleri bir diğer kod, göçmen kişilere yapılan yardımların tutarsız olduğunu düşünme olmuştur. Katılımcılar, göçmenlere yapılan yardımların kabul edilebilir olmadığını belirtmiştir. Konuyla ilgili E7, E12 kodlu katılımcılar şunlardan bahsetmiştir:

“Kabul edemediğim farklılık ötekilere yapılan yardımlar. Onların (Suriyeliler) bizden daha çok haklara sahip olması misafirperverliğimi, sabrımı ve hoşgörümü azaltıyor ve etrafımda semtinde görmek istemiyorum; tüm bunlar kişiliğimi etkiliyor ve bozuyor.” (E7)

“Kendini önemsiz hissettiriyor çünkü maddi manevi destek alıyor göçmenler (Suriyeliler), benim çocuğum da yaşadığı şehirden sağlık durumundan dolayı göç etmek zorunda kaldı ama emin olun hiçbir maddi manevi destek alamadı.” (E12)

Göçmen kişilere yönelik görüşler kategorisinde katılımcıların görüş bildirdikleri bir diğer kod, göçmenlerin ülkenin denge durumunu bozduğunu düşünme olmuştur. Katılımcılar, göçmenlerin ülkenin denge durumunu etkilediğini belirtmiştir. Konuyla ilgili E8, E11 kodlu katılımcılar şunlardan bahsetmiştir:

“Kültürel yapımız değişince demografik yapımız da değişiyor. Bizi olumsuz etkiledi. Suriyeli çocuklar gelince el ayak hastalığı ve 6. hastalık diye bir hastalık çıktı. Ve bizim aşı programımız değişti; ilaç stokumuz kendi nüfusuna göre, kendi çocuklarımıza göre yapılan 50 yıllık plan değişmek zorunda kaldı. Stoklarımız yetmiyor daha önce bizde olmayan rahatsızlıklar çıktı.” (E8)

“Kontrolsüz nüfus artışı oldu, 10-15 yıl sonra biz azınlıkta kalacağız. Artık biz bir iki çocukla kalmak zorunda kalıyoruz, gelecek korkumuz var. Onlar

daha çok doğuruyor. Hangi okula göndereceğimizi, nasıl büyüteceğimizi düşünüyoruz ama onlar bunu düşünmüyor.” (E11)

Göçmen kişilere yönelik görüşler kategorisinde katılımcıların görüş bildirdikleri bir diğer kod, aynı dili konuşamamanın verdiği rahatsızlık olmuştur. Katılımcılar, buldukları ortamda göçmenlerle iletişim kuramamanın rahatsızlık verdiğini belirtmiştir. Konuyla ilgili E14, E15 kodlu katılımcılar şunlardan bahsetmiştir:

“Kabul edemediğim farklılıklar, dillerini anlamamak beni rahatsız ediyor. Bir de çok rahat olmaları rahatsız ediyor; sanki burada doğmuş, burada büyümüş, hakları varmış gibi.” (E14)

“Uyum olması ya da uyumsuzluk olması için öncelikle konuşabilmemiz lazım. Dil olarak konuşamadığımız için belki ailede diğer görüşebileceğimiz birinden mutlaka Türkçe bilen birini bulup iletişime geçmeliyiz ve uyum konusunu anlatmalıyız bir şekilde. Sorunu çözmek için iletişim kurmalıyız. Daha kapsayıcı ve genel bakıyorum. Biz de göç edebiliriz. Örneğin depremedeler de göç etmek zorunda kaldılar. İyi düşünmek istiyorum ve zamanla her şeyin düzeleceğine inanıyorum. Diğer türlü psikolojik olarak yoruluruz. Yan yana yaşamak zorundayız.” (E15)

Göçmen kişilere yönelik görüşler kategorisinde katılımcıların görüş bildirdikleri bir diğer kod, göçmenlerin kayıt dışı çalıştıklarını düşünme olmuştur. Katılımcılar, göçmenlerin kayıt dışı çalıştırıldıklarını dolayısıyla ülkenin denge durumunu etkilediklerini belirtmiştir. Konuyla ilgili E1 kodlu katılımcı şunlardan bahsetmiştir:

“Diğer yandan Zonguldak'ta kaçak maden ocaklarında Afganlar, Suriyeliler çalıştırılıyor. Kaçak madende kaza sık olur, bu insanlar öldüğünde cesetleri yıkanıp bir ağacın altına bir ormana bırakılır. Zonguldak'ta böyle ceset maalesef çoktur. Bu durum da bizim

yozlaştığımızın örneğidir. Buradan da bizim dejenere olduğumuzu söyleyebilirim.” (E1)

Göçmen kişilere yönelik görüşler kategorisinde katılımcıların görüş bildirdikleri bir diğer kod, maddi ve manevi yardımcı olunması gerektiğini düşünme olmuştur. Katılımcılar, göçmenlere destek olunması gerektiğini belirtmiştir. Konuyla ilgili E7 kodlu katılımcılar şunlardan bahsetmiştir:

“Çocuklarımla sınıfında göçmen çocuk var, her türlü desteği sağlıyoruz sınıf olarak. 6. sınıfa giden kızımın sınıfında bir Afgan, bir de Suriyeli çocuk var. Sınıfımıza ilk geldiklerinde de ön yargım yoktu. Kızıma bir şeye ihtiyaçları olduğunda adları Ammar ve Omar, okuma yazmada ödevlerine yardımcı ol diye tembihledim. Dışlamadık nihayetinde çocukları. Bence ülkelerinde hayatlarına devam ettirmeliler, eğer oraya gidemiyorlarsa bizim ülkemizde kalmalarını sağlamalıyız. Maddi manevi yardım olmalı. Kitap eşya oyuncak yardımı olabilir.” (E7)

"Göç" ve "Göçmenler"e ilişkin deneyimler teması ebeveynlere göre incelenmiştir. Buna göre ebeveyn görüşleri; mecburiyetten bir başka yere gitme, göçmenlerin yaşam biçimlerine saygı duymama kodları üzerine yoğunlaşmıştır.

4. Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Göç, yer değiştirmenin ötesinde karışık bir kavramdır. Aynı zamanda göç, günümüzde gitgide daha sık gündeme gelmekte ve bir “sorun” olarak ele alınmaktadır. Bu olgu, hem göç eden/ler için hem de göç edilen yerdeki toplum için hazırlık evresinden itibaren hem yolculuktur hem de hedef ülkeye varıldıktan sonraki süreçte fiziksel, psikolojik, finansal ve toplumsal birçok problemi beraberinde getirmektedir. Göçün “yeni gelenler” üzerindeki etkilerini kavramak ne denli önemliyse “ev sahiplerinin” davranış, duygulanım ve düşüncelerini anlamak da aynı derecede önem arz etmektedir (Ahktar, 2018). Göç hareketleri, farklı kültürel kökenlere sahip insanların, yeni bir topluma adapte olmalarını ve yerli halkla etkileşim kurmalarını gerektirir. Bu süreçte göçmenlerin ev sahibi toplumun uyumu aynı zamanda ev sahibi toplumunda göçmenlere ilişkin tutumu ve potansiyel

ötekileştirilme deneyimleri, önemli bir konu hâline gelmiştir ve akademik araştırmaların odak noktası olmuştur.

Yapılan görüşmelerde elde edilen bulgular neticesinde göç kavramına ilişkin düşünceler değerlendirildiğinde, E1, E2, E9 kodlu katılımcılar göçün öncelikle zorunlu bir nedenle yapıldığı ve göçün özellikle savaş nedeniyle gerçekleştiği vurgusu öne çıkmaktadır. Örneğin, göçün zorunlu oluşu ile ilgili; “Savaş, terör.” (E1) “Savaş.” (E2), “Çaresizlikten kaçma çabası.” (E9) ifadeleriyle belirttiler. Bireylerin göç etme sebepleri, göç konusundaki algıyı ve göçmenlere yaklaşımı şekillendirmektedir. Nitekim göçün savaşlar nedeniyle zorunlu yapıldığını varsayan çalışma grubunun, göçmenler hakkındaki görüşleri de bu minvalde olmuştur.

Sahada ötekinin karşılığı göçmen, göçmenin karşılığı da Suriyelidir. Alan yazın incelendiği zaman ötekileşmeye ilişkin bazı farklı perspektifler görülmektedir. Literatürde göçmenlerin toplumsal hayat içindeki “ötekiliği”ne gönderme yapan Goffman, Simmel ve Park gibi pek çok yazara rastlamak mümkündür. Goffman, bir ilişki türü olarak betimlediği damganın bireyin fiili kimliği ile varsayılan kimliği arasındaki farktan kaynaklandığını belirtir (Ritzer, 2008, s. 238). Goffman “damgalanmış birey başkalarıyla kurduğu gündelik ilişkilerinde olumlu karşılıklar almaktan yoksun kalan ve kendini geri çeken kişi konumundadır; şüpheli, bunalımlı, hasmane, endişeli ve ne yaptığını bilmez şaşkın biri haline de gelebilmektedir” (Goffman, 2014, s. 41) demektedir. Damgalanmış olanlar hakkında bilgilerin oluşması veya yayılmasında damgalanmış bireyler için, içinde buldukları grup ya da toplum tarafından çizilen çerçeve oldukça kısıtlayıcı bir hâl alır. Goffman, toplumun damgalı bireye bakışının farklı olduğunu ve bu farklılığı damgalanmış bireyin kabul etmesi gerektiğini, aksinin boşuna bir çaba olduğunu ifade eder (2014, s. 172). Genel anlamda Goffman’ın damgalama sınıflandırması 3 gruba ayrılabilir: Bedensel farklılıklar ilk kategoriyi, tutkular / sapkınlıklar ikinciye ve ırk, ulus gibi soy bağıyla aktarılan ya da din gibi ait olunan grubu kapsayan durumların üçüncü tiptir. Bu sınıflandırmayı yapan Goffman’ın lensiyle göç olgusuna baktığımızda özellikle üçüncü kategorideki damgalama usulü çalışma kapsamına uygun

düşmektedir. Sahada karşılaştığım ev sahibi toplumun üyelerinin öteki denince akıllarına göçmen gelmesi ve göçmen denince de Suriyeli gelmesi damgalamayı göstermektedir.

Göç sonucu ihtiyaç sahipleri çeşitli kaynaklara ulaşmak için çözüm arayışına girerler. Burada kastedilen ihtiyaç, sadece maddi kaynaklarla çözülebilen hususlar değildir. Örneğin göçmen bir öğrencinin çok kültürlülüğe saygılı bir ortamda ders görmesi de ihtiyaçtır. Nitekim Zhong ve Leonardelli'nin Toronto Üniversitesinde 2008 yılında 52 gönüllü lisans öğrencisiyle yaptıkları sosyal deneyin sonucunu paylaştığı “Soğuk ve Yalnız: Sosyal Dışlanma Gerçekten Soğuk Hissettirir mi?” isimli makalede başkaları tarafından reddedildikleri bir durumu anımsaması istenen katılımcıların, başkaları tarafından kabul edildikleri bir durumu anımsaması istenen katılımcılara oranla oda sıcaklığını 5 derece daha soğuk tahmin ettikleri görülmüştür (Zhong ve Leonardelli, 2008, s. 52). Sosyal dışlanmanın, diğer tabirleriyle ötekileştirmenin, damgalamanın etkisini çarpıcı şekilde gözler önüne seren bu çalışma, sosyolog ve sosyal hizmet uzmanlarının ihtiyaç sahiplerinin maddi ve manevi kaynaklara ulaşması noktasında çözüm arayışına girmelerindeki rollerinin gerekliliğini gösterir. Göçün, her anlamda heterojenleşmenin çoğaldığı çağımızda olası soyut sorunların üstesinden gelmek için sosyologlar ve sosyal hizmet uzmanları toplumsal barışa hizmet edecek meslek grupları arasında yer alırlar.

Ayrımcılığı minimize etmede en büyük araçlardan biri, ayrımcılık karşıtı uygulamadır. Baskı altındaki grupları güçlendirmeyi amaçlayan anlayış, farklılıklara hoşgörüyle yaklaşan, ötekileştirmeyi kabul etmeyen ve geleneksel tek tipçi yapıya karşı çıkar. Geleneksel yaklaşımın toplumsal sınıfların varlığını ve yapısal faktörlerini göz ardı eden tarafına yönelik bir eleştiri olarak ortaya çıkan ayrımcılık karşıtı uygulama, sosyal sorunları bireyselleştirmez ve bunları bireysel eksiklik ve yetersizlikle açıklamak yerine sosyal adaleti merkeze alarak sömürü ve ayrımcılığın tüm biçimlerine karşı mücadeleyi savunur. Dezavantajlı grubun tespitinde önemli rolü olan sosyologlar ile dezavantajlı grubunun savunuculuğunu üstlenen sosyal

çalışmacı, ötekileştirilen grubun ya da bireyin yardımına ayrımcılık karşıtı lensiyle ulaşabilir.

Literatüre bakıldığında ayrımcılık karşıtı uygulama; sosyal hizmetin sosyal adalet ve hak savunuculuğu rolüyle bağlantılı olan, insanların güçlenmesini ve özgürleşmesini amaçlayan, toplum içi güç dengesizliklerini odak noktası hâline getiren ve dışlananların, ezilenlerin yanında pozisyon alan bir uygulamasıdır (Çiftçi 2019, s. 3; Çoban Kaynak, 2017, s. 259; Güldalı, 2018, s. 230; Küçükkaraca, 2013, s. 85; Rogers, 2012, s. 867; Yücel, 2017, s. 155-156). Ayrımcılık karşıtı uygulama, baskı söylemleri ve yapılarına karşı gösterdiği mücadele ve meydan okuyuş sebebiyle doğası gereği insan haklarına bağlı olan ve bu hakların uygulanmasının önündeki engellerle mücadele eden bir yaklaşımdır. Akbaş (2014, s. 90) ve Dominelli (2015, s. 83; 2002, s. 32), ayrımcılık karşıtı uygulamanın güçlendirme merkezli olduğunu ifade eder; güçsüzlük beraberinde dışlanmayı getirir. Bu nedenle güçsüz olarak tabir edilen bireyin ya da grubun güçlendirilmesi dışlanmayı, ötekileştirmeyi azaltacaktır.

Farklılıklar doğuştan olabildiği gibi içine doğulan coğrafyadan da kaynaklanır. Bu iki yönle baktığımızda farklılıklar, kültürel ve biyolojik kaynaklar başta olmak üzere pek çok kaynaktan doğar ve beslenir. Farklılıklar, zenginlik olarak görülmediğinde, toleransın olmadığı durumlarda çatışmalara neden olur. Ülkemizde yükseköğretimde dahi üniversiteyi kazanan 1. sınıf öğrencilerine oryantasyon eğitimi verilirken milyonlarca insanın birden topluma karışmasına karşı önlem alınmadığı gibi uyum çalışması da yapılmamıştır. Birlikte yaşamayı öğrenmek, çatışmaları önlemeye yardımcı olacaktır. Bu nedenle çok kültürlülük eğitiminin ya da farklılıklara saygı eğitiminin tüm yaş gruplarına verilmesi önerilmektedir.

Sosyal çalışma insanlarla toplumların refah seviyesinin artırılmasını hedef almakla birlikte, hayat kaliteleriyle sosyal değişmelerinin gerçekleştirilmesini desteklemektedir. Bu bağlamda her mahallede bulunan toplum sağlığı merkezlerine ilgili kadroların tahsis edilmesi, her kesime farklılıklara saygı eğitimi verilmesi toplumsal barışın inşasına olumlu katkıda bulunabilir.

Kaynakça

- Akbaş, E. (2014). *Sosyal çalışmada çağdaş eleştirel perspektifler*. Sabev Yayınları.
- Akhtar, S. (2018). *Göç, kimlik, kargaşa, sağaltım ve dönüşüm*. Sfenks Kitap.
- Büyükoztürk, Ş. vd. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Çiftçi M. (2019). Baskı karşıtı sosyal hizmetin Türkiye'deki uygulanabilirliği. *Sosyal Çalışma Dergisi*, 3(1), 1-14.
- Çoban Kaynak, R. (2017). Sosyal adalet, eşitlik ve sosyal hizmet. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 6(4), 252-260.
- Dominelli, L. (2002). *Anti-oppressive social work theory and practice*. Palgrave Macmillan.
- Dominelli, L. (2015). Baskı karşıtı uygulama: Yirmi birinci yüzyılın zorlukları. T. Tuncay (Ed.), *Sosyal hizmet: Temel alanlar ve eleştirel tartışmalar içinde* (s. 83-100). Nika Yayınevi.
- Goffman, E. (2014). *Damga*. Ayrıntı Yayınları.
- Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (GİGM) (2022). *Geçici koruma istatistikleri*. http://www.goc.gov.tr/icerik6/gecicikoruma_363_378_4713_icerik
- Güldalı, O. (2018). Baskı karşıtı sosyal hizmet: Modern dünya-sistemi açısından eleştirel bir değerlendirme. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 29(1), 228-243.
- Jackson, S. E., Joshi, A. ve Erhardt, N. L. (2003). Recent research on team and organizational diversity: SWOT analysis and implications. *Journal of Management*, 29(6), 801-830.
- Karakaya, Ş. (2020). *Türkiye'deki Suriyeli çocukların yaşadıkları sorunlar okullaşma süreçlerine etkisi ve okul sosyal hizmet bağlamında çözüm önerileri* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Küçükkaraca, N. (2013). *İnsan hakları, sosyal adalet ve sosyal hizmet*. Maya Akademi Yayınevi.
- Patton, M. Q. (2001). *Qualitative research & evaluation methods* (3. Baskı). SAGE Publications.
- Ritzer, G. (2008). *Damgalanma kuramı: Stigma üzerine bir çalışma*. Kalkedon Yayıncılık.
- Rogers, J. (2012). Anti-oppressive social work research: Reflections on power in the creation of knowledge. *Social Work Education: The International Journal*, 31(7), 866-879.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yücel, İ. (2017). Baskı karşıtı sosyal çalışmanın meşruiyet sorunu. *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 155-167.
- Zhong, C. B. ve Leonardelli, G. J. (2008). Cold and lonely: Does social exclusion literally feel cold? *Psychological Science*, 19(9), 838-842. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9280.2008.02165.x>

Extended Abstract

Introduction and Purpose

In 2011, as a result of the events in Syria, Syrians sought asylum in many countries and have been sheltering in Turkey for over a decade. One important reason for the mass migration is the border neighborliness between the two countries, as well as the effect of the "open door" policy. According to the data shared by the Directorate General of Migration Management, as of April 30, 2020, there are 3,580,263 Syrians under temporary protection in Turkey (Directorate General of Migration Management, 2022). The migration process in

Turkey, which began with providing temporary services rather than establishing permanent policies for mass migration, has delayed education and acceptance processes. Due to the fact that those who came with mass migration were labeled as guests, millions of foreigners had to live together without any work for the integration process.

In the study derived from the doctoral dissertation, as a result of the recent mass migrations, the attitudes of parents who have immigrant classmates in their child's class about immigrants were wondered. In this context, due to the large size of the group of parents who are asylum-seekers in their child's class in Zonguldak province, a study was conducted with a smaller, similar subgroup since the study could not be conducted in terms of time. In this case, the study was carried out with 20 volunteer parents who voluntarily participated in the activities at Zonguldak Bülent Ecevit University Civilization Studies and Values Education Research Center Directorate between May and July 2023, and whose children in the 6th grade were asylum seekers and immigrant classmates.

Method

A qualitative research method was used in this study. In field studies, the study group should be determined when the entire group cannot be measured (Patton, 2001). In this study, the participants, one of the sub-types of sampling, were reached through purposive sampling. In the study, a semi-structured interview form prepared by the researcher was used as a data collection tool. The questions in interview form have a non-directive, exploratory structure. After obtaining basic information in the interview form, a total of 15 questions were prepared, 9 of which were open-ended questions. Within the questions, parents' ideas about "the other," "migration," and "immigrants" were asked. With open-ended questions, it was aimed to obtain more detailed and comprehensive information about the research topic from the answers of the parents (Büyüköztürk et al., 2008, p. 116).

In qualitative research, although the number of samples is small, data are obtained from interviews and notes lasting tens of minutes. The participants were informed about the scope of the research before the interview. If they approved to participate in the study, the Informed Voluntary Consent Form was signed and the interview was started. The interviews lasted an average of 40 minutes. Audio recordings and/or notes were taken when permission was obtained from the interviewer. The audio recordings obtained were transcribed by the researcher and transferred to the Word program. As Boğdan states, in all these cases, the interview is essentially used to collect descriptive information from the participants' own words so that researcher can develop insight into how participants interpret the phenomena they encounter (2006, p. 103, cited in Karakaya, 2020, p. 35). The interviews made a very positive contribution to the development of insight.

MAXQDA 2023 qualitative data analysis program was used for the data analysis process. In the study, which included a total of 20 parents, parental interviews were coded as E1-E20 to protect the confidentiality of the participants.

Discussion and Conclusion

As a result of the findings obtained in interviews, when the thoughts on the concept of migration are evaluated, the participants coded E1, E2 and E9 emphasize that migration is primarily done for a compulsory reason and that migration occurs especially due to war. For example, regarding the necessity of migration; the participant with the pseudonym E1 said "War, terrorism", the participant with the pseudonym E2 said "War" and finally participant with the pseudonym E9 expressed his views on the necessity of migration by saying "An effort to escape from despair". Individuals' reasons for migration shape the perception of migration and the approach to migrants. The views of the study group, who assumed that migration was forced due to wars, were also in this vein.

In the field, the equivalent of the other is migrant and the equivalent of the migrant is the Syrian. A review of literature reveals some different perspectives on marginalization. In the literature, it is possible to come across many authors, for example Goffman, Park and Simmel who refer to the "otherness" of migrants in social life. Goffman states that stigma, which he describes as a type of relationship, arises from the difference between the actual identity and the assumed identity of the individual (Ritzer, 2008, p. 238). Goffman states that "the stigmatized individual is a person who is deprived of receiving positive responses in his/her daily relationships with others and who withdraws himself/herself; he/she can also become a sceptical, depressed, hostile, anxious and confused person who does not know what to do" (Goffman, 2014, p. 41). For stigmatized individuals, the framework drawn by the group or society they are in becomes quite restrictive in the formation or dissemination of information about those who are stigmatized. Goffman states; society's view of stigmatized individual is different and that the stigmatized individual should accept this difference; if not, it is a futile effort (2014, p. 172). In general terms, Goffman's classification of stigmatization can be divided into 3 groups: Physical differences are the first category, passions/deviations are the second, and conditions that are transmitted by descent, such as race, nation or the group to which one belongs, such as religion are the third type. When we look at the phenomenon of migration through the lens of Goffman, who made this classification, especially the stigmatization procedure in the third category is appropriate for the scope of the study. The fact that members of the host community I encountered in the field think of migrants when they think of the other and Syrians when they think of migrants shows stigmatization.

The biggest supporter of discrimination is anti-discrimination. Aiming to empower oppressed groups, it is a social work practice that approaches differences with tolerance, does not accept marginalization and opposes the uniformist structure of traditional social work. Anti-discrimination social work, which emerged as a criticism of the traditional social work approach that ignores the existence of social classes, does not individualize social problems and instead of explaining them with individual deficiencies and inadequacies, it advocates the struggle against all forms of exploitation and discrimination by focusing on social justice. Social work has emancipatory and transformative potential. The social worker who advocates for the disadvantaged group can reach the help of the marginalized group or individual through the lens of anti-discrimination social work.

Dominelli (2015, pp. 83-84) defines the antidiscrimination practice as a social work approach that aims to realize human well-being and liberate people, focuses on oppressed individuals, and is committed to human rights and social justice principles. Dominelli (2015) states that discourses and structures of oppression are inherently opposed to human rights and the values these rights bring (p. 87). Looking at the literature, anti-discrimination practice is a social work practice that is linked to the social justice and advocacy role of social work, aims to empower and liberate people, focuses on power imbalances within society and takes a position on the side of the excluded and oppressed (Çiftçi 2019, p. 3; Çoban Kaynak, 2017, p. 259; Güldalı, 2018, p. 230; Küçükkaraca, 2013, p. 85; Rogers, 2012, p. 867; Yücel, 2017, pp. 155-156; Yücel 2017, p. 155). Anti-discrimination social work practice is a social work approach that is inherently committed to human rights and struggles against the obstacles to the implementation of these rights due to its struggle against oppressive structures. Akbaş (2014, p. 90) and Dominelli (2015, p. 83; 2002, p. 32) state that anti-discrimination social work practice is empowerment-centered; powerlessness brings exclusion. For this reason, empowerment of the individual or group that is called powerless will reduce exclusion and marginalization.

Differences can be innate or stem from the geography into which one is born. When we look at these two aspects, differences arise from and are nourished by many sources. When differences are not seen as richness, when there is no tolerance, they cause conflicts. In our country, even in higher education, while orientation training is given to first year of students, no precautions are taken by government against the sudden integration of millions of people into society, and no adaptation studies are carried out. Learning to live together will help prevent conflicts. For this reason, it is recommended that multicultural education or education on respect for differences be provided to all age groups.

Social work targets the social and supports people and communities to improve their welfare and social change. In this context, allocating social workers to community health centers in every neighborhood and providing respect for differences training to all segments of society can contribute positively to the construction of social peace.